

Сергій НИКИФОРЧИН

здобувач освітньо-наукової програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ

РОЗВИТОК ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ

Система фахової передвищої освіти відіграє ключову роль у формуванні кадрового потенціалу держави, особливо в умовах технологічних змін, реформування ринку праці та післявоєнної відбудови. Заклади фахової передвищої освіти забезпечують підготовку фахівців, спроможних оперативно включатися в реальні виробничі процеси, працювати з сучасними технологіями та виконувати прикладні професійні завдання. В умовах модернізації освітнього сектору заклади передвищої освіти опинилися у центрі реформ, спрямованих на оновлення змісту підготовки, посилення практичної складової, розширення автономії та зміцнення взаємодії з роботодавцями. Ці процеси відповідають запитам сучасної економіки та глобальним тенденціям розвитку професійної освіти.

Суттєвою складовою реформування є модернізація змісту навчання на основі компетентнісного підходу. Освітні програми орієнтуються не лише на засвоєння теоретичних знань, а й на формування професійних компетентностей, необхідних для успішної роботи у конкретній галузі. Такий підхід дозволяє студентам здобувати навички критичного мислення, комунікації, командної взаємодії та адаптації до технологічних змін. Важливою вимогою стає тісна співпраця із роботодавцями у розробленні навчальних програм, адже саме вони визначають потребу ринку праці та рівень кваліфікацій, що мають бути сформовані. Сучасні тенденції свідчать про нагальну потребу посилення STEM-компоненти, розширення практикоорієнтованих занять, оновлення лабораторного обладнання та створення навчально-практичних центрів.

Важливе місце у трансформації системи фахової передвищої освіти посідає питання управлінської спроможності закладів. Надання автономії дозволяє керівництву самостійно формувати освітні програми, розподіляти фінансові ресурси, узгоджувати співпрацю з підприємствами та впливати на кадрову політику. Це підвищує відповідальність за результат, стимулює якість управління та активізує стратегічне планування. Ефективна система внутрішнього забезпечення якості освіти стає важливим механізмом розвитку, що передбачає регулярне оцінювання освітніх програм, моніторинг результатів навчання, вдосконалення методичного забезпечення та підтримку академічної доброчесності. Сучасний заклад фахової передвищої освіти розглядається не як пасивний елемент освітньої системи, а як самостійний суб'єкт, здатний формувати власні моделі розвитку і відповідати на виклики зовнішнього середовища.

Цифровізація стала одним із найпотужніших чинників трансформації фахової передвищої освіти. Використання інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє модернізувати навчальний процес, зробити його гнучкішим, доступнішим та інтерактивним. Заклади активно впроваджують електронні платформи, дистанційне та змішане навчання, віртуальні лабораторії, симулятори професійної діяльності. Цифрові інструменти сприяють індивідуалізації навчальних траєкторій, підвищують якість контенту та забезпечують доступ до найновіших матеріалів. Окрім того, цифровізація є ключовою умовою адаптації освітнього процесу в умовах війни, коли необхідно забезпечити безперервність навчання, мобільність ресурсів та дистанційну взаємодію викладачів і студентів.

Одним з найперспективніших напрямів розвитку фахової передвищої освіти є впровадження дуальної освіти, яка поєднує теоретичну підготовку з практичним навчанням безпосередньо на підприємствах. Така форма навчання сприяє кращому засвоєнню професійних компетентностей, формує реальні навички роботи із сучасним обладнанням та дозволяє студентам глибше розуміти

специфіку відповідної професії. Для роботодавців дуальна освіта є можливістю впливати на якість підготовки майбутніх кадрів, а також формувати власний кадровий резерв. Заклади освіти отримують доступ до інноваційних технологій, практичних кейсів і середовища, максимально наближеного до реальної виробничої діяльності. Успішне впровадження дуальної освіти зміцнює зв'язок між освітою та економікою, зменшує невідповідність між компетентностями випускників і потребами ринку праці.

Партнерства з бізнесом, місцевими органами влади, міжнародними проектами, громадськими організаціями та центрами зайнятості є важливим ресурсом розвитку для закладів фахової передвищої освіти. Вони дозволяють оновлювати матеріально-технічну базу, підвищувати кваліфікацію педагогів, створювати спільні навчальні програми та впроваджувати інноваційні технології. Багато закладів створюють навчально-практичні центри, спільні лабораторії, ресурсні центри та кластерні об'єднання. Участь у міжнародних грантах дає змогу відновлювати інфраструктуру, закуповувати обладнання, впроваджувати нові освітні технології та інтегрувати заклади у європейський освітній простір. Партнерська взаємодія також сприяє підвищенню іміджу закладу, розширенню можливостей працевлаштування випускників та покращенню його конкурентоспроможності.

Разом із перспективами реформування система фахової передвищої освіти стикається з низкою суттєвих викликів. Одним із них є кадрова проблема: старіння викладацького складу та дефіцит молодих фахівців, здатних працювати з новими технологіями. Фінансові труднощі обмежують можливості оновлення матеріально-технічної бази. Залишається актуальною проблема конкуренції з університетами та приватними освітніми платформами, що пропонують короткі форми підготовки. Військові дії спричиняють зміну демографічної структури студентів, міграцію населення та обмеження доступу до інфраструктури. Саме тому розвиток закладів фахової передвищої освіти потребує комплексної державної

підтримки, системних інвестицій та довгострокового бачення їх ролі в національній економіці.

Попри наявні труднощі реформування відкриває значні можливості для оновлення системи фахової передвищої освіти. Заклади отримують доступ до нових форм фінансування, можливість розширювати спектр освітніх програм, впроваджувати інноваційні технології та співпрацювати з міжнародними інституціями. Розвиток дуальної освіти, цифрових технологій, професійних стандартів і нових моделей управління сприяє формуванню якісно нової системи фахової передвищої освіти, здатної ефективно реагувати на виклики економіки та забезпечувати конкурентоспроможність українських фахівців.

Отже, розвиток закладів фахової передвищої освіти в умовах реформування потребує комплексного підходу, який охоплює модернізацію змісту освіти, цифровізацію, зміцнення інституційної спроможності, розширення партнерств і підвищення професійної підготовки студентів. Ці трансформації спрямовані на створення гнучкої, інноваційної та практикоорієнтованої системи освіти, здатної забезпечувати підготовку фахівців, необхідних для економічного розвитку та відбудови країни. Заклади фахової передвищої освіти мають потенціал стати ключовими осередками формування людського капіталу, підтримки регіонального розвитку й розвитку професійних компетентностей, що робить їх важливими учасниками загальнонаціональної стратегії модернізації України.

Список використаних джерел:

1. Жуковська А., Федунчик Л. Організація професійної орієнтації шкільної молоді: проблеми та шляхи їх вирішення. Наука молода. 2013. № 19. С. 158-165.
2. Курок Р. Тенденції розвитку фахової передвищої освіти в сучасних умовах. Професійна педагогіка. 2021. № 1(22). С. 41-48.
3. Кузьміч І. Особливості розвитку фахової передвищої освіти в умовах сталого розвитку суспільства. Неперервна професійна освіта: теорія і практика (Серія: педагогічні науки). 2022. Випуск № 1 (70). С. 49-60.